

Registret över femtondefödda (RFF) 1950–60

Lennarth Nyström

Anita Sandström

Inom projektet Medicinsk informationshantering (MEDIFO) vid Umeå universitet pågår komplettering och uppdatering av register som existerar sedan tidigare, men där önskemål har uttryckts om kompletteringar, kvalitetsförbättringar och uppdateringar. Man lägger också upp på data uppgifter som tidigare förts manuellt.

Registret över femtondefödda (RFF) startades 1950 och fördes manuellt till 1960. Efter att under några år ha förts på data lades det ner 1967. För att tillgodose behov inom epidemiologin av longitudinella individdata återuppbyggs nu RFF genom uppdatering, kvalitetsförbättring och datorisering.

Anita Sandström och Lennart Nyström är statistiker och arbetar som handläggare vid MEDIFO.

Historik

I syfte att skapa ett urval av befolkningen för att kunna producera i första hand statistik över den inrikes omflyttningen samt familjestatistiken men även för att i framtiden kunna utföra longitudinella undersökningar av bl.a. fruktsamhet och ekonomiska faktorer upparbetades vid Statistiska Centralbyrån (SCB) Registret över femtondefödda (RFF). Utifrån den utökade mantalskrivningen 1950 överfördes för varje femtondefödd person manuellt till ett stamkort uppgifter om huvudpersonen såsom personnummer, namn, födelseort, nationalitet, civilstånd, hemort och yrke samt uppgifter som karakteriserar huvudpersonen som medlem i en familj respektive ensamstående såsom familjetyp, barnan-

tal, andra makens födelsetid och yrke. Från finansstatistiken infördes dessutom inkomstuppgifter för såväl huvudpersonen som dennes eventuellt samtaxerade make samt näringsgren och yrkesställning. De flesta uppgifterna stansades också på hålkort och registret omfattade vid uppläggningsen 232 445 personer eller 3,3 % av totalbefolkningen.

Registret uppdaterades sedan kontinuerligt genom att nya stamkort upprättades för födda, immigranter och överförda från obefintlighetsboken medan stamkorten för döda, emigranter och överförda till obefintlighetsboken fördes till ett särskilt avgångsregister. Dessutom påfördes årligen per den 31/12 nya demografiska och ekonomiska uppgifter manuellt på stamkorten. Även hålkorten kompletterades med ändringskort. Så småningom blev hålkortsmassan ohanterlig och gallrades.

År 1960 tillsattes en arbetsgrupp med uppgift att i samband med 1960 års folkräkning undersöka möjligheterna att föra RFF med hjälp av ADB. Samtidigt undersöktes även möjligheten att överföra perioden 1950–60 till ADB-medium men det visade sig alltför dyrt. Utifrån 1960 års folkräkning, som för övrigt var den första som datoriserades, skapades ett nytt RFF där information från FoB kompletterades med yrkes- och inkomstdata för 1960. Registret innehöll 247 698 personer. Uppdateringarna, som baseras på löpande befolknings- och inkomststatistik, har gjorts en gång per år varvid helt nya bestandsband framställts.

1950–60 fördes registret manuellt.

Samtliga stamkort för februari- och augustifödda är nu överförda till datamedium och kvalitetskontroller pågår.

Under början av 1970-talet kom flera förfrågningar till SCB från forskare rörande möjligheterna att utnyttja RFF.

RFF uppdaterades sista gången 1967. I samband därmed utsändes från SCB en förfrågan till forskare och statistiska kontor om synpunkter på nedläggningen. Därvid framkom att de då beräknade kostnaderna för årlig uppdatering samt användning inte motiverade en fortsatt registerhållning.

I och med omläggningen av den löpande befolkningsstatistiken 1968 då Registret över totalbefolkningen (RTB) skapades upphörde RFF i traditionell mening. I likhet med uppgifterna från 1960-talet innehåller RTB förändringsuppgifter samt från 1971 även uppgifter från de årliga taxeringarna. Slutligen har från FoB-60, -65, -70 och -75 information om de femtondefödda inhämtats och långtidsarkiverats.

Under början av 1970-talet kom flera förfrågningar till SCB från forskare rörande möjligheterna att utnyttja RFF varför SCB än en gång skickade ut en enkät med förfrågan om behovet av longitudinella data av RFF-typ. Merparten av de tillfrågade uppgav att en aktualisering av gamla RFF samt en årlig uppdatering skulle ge ett helt unikt register. Under 1975 undersökte SCB därför åter möjligheterna att modernisera RFF 1950–60, nu medelst överföring till optiskt läsbara blanketter (OCR), men försöket avbröts av ekonomiska skäl.

Nuläge

När projektet Medicinsk informationshantering (MEDIFO), vars syfte primärt är att vara den medicinska forskningen till gagn, startades 1982 01 01 betonade dess styrelse bristen på longitudinella, individuella epidemiologiska data samt svårigheterna att finna historiska jämförelsegrupper. Detta har tidigare också poängterats bl a i rapporten om "Forskningens framtida datatillgång" som utfördes för samarbetskommittén för långsiktigmotiverad forskning. Styrelsen beslutade därför att möjlighe-

terna, att för SCB datorisera samtlig information från stamkort till att börja med för en slumpmässigt vald månad – februari, skulle utredas. Kontrakt skrevs med SCB där de åtog sig att granska RFF 1960–67 samt RTB 1969– och undersöka möjligheten att skapa kohorter, att försöka komplettera "luckorna" mellan RFF 1950–60 och RFF 1960–67 samt mellan RFF 1960–67 och RTB 1969– samt att undersöka möjligheterna att lägga på information som finns i dödsorsaksregistret.

Samtliga stamkort för februari- och augustifödda samt avgångsregistret är nu överförda till datamedium och kvalitetskontroller pågår. Ett dilemma är SCB:s bristfälliga dokumentation av koder som tillämpades på 1950-talet. För att administrera registeruppbyggnaden och utföra kvalitetskontrollerna har anslag sökts och erhållits från Delegationen för social forskning (DSF) och Forskningsrådsnämnden (FRN).

Framtiden

Det kvalitetskontrollarbete som avses är dels en rimlighetskontroll av varje variabel och dels mer generella kontroller av typen:

- Samkörning mellan RFF 1950–60 och RFF 1960–67 för att kontrollera fullständigheten i registren
- Samkörning mellan RFF 1950–60 och SCB:s Dödsorsaksregister 1950–60 för att kontrollera om överföringen till avgångsregistret fungerat
- Samkörning med Socialforskningsinstitutets (SOFI) urval ur RFF på ca 6000 individer som datoriserats vid SCB i Örebro för att utvärdera överföringen till datamedium

SCB är registeransvarig varför samtliga önskemål om bearbetningar skall ställas till dem. Kontaktman för registret är för närvarande Lars Persson.